

Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede
Berlingske politiske og Avertissements-Tidende.

Nr. 300.

Fredagen den 1. December.

1848.

Om Thorvaldsens Museum.

Af Theatermaler Troels Lund.

I denne Tidendes Nr. 291 har en Unavngiven under Mærket T. leveret en Artikel om Thorvaldsens Museum. Da mit Navn i denne er nævnt i Anledning af Maleriernes Arrangement i Museet, finder jeg mig foranlediget til at nedstavne de isolerede Linier, hvilke jeg haaber ikke ville være uden Interesse for Publicum, navnligen hvad de faste Oplysninger angaae.

Thorvaldsens efterladte Malerisamling udgjør i alt omkring 350 Nummere. Det var Prof. Høien over-

draget af Executorerne i Thorvaldsens Bo (Bestyrelsen af Museet), at giøre Forlag til denne Samlings Anbringelse i Museet, og han udarbeidede til dette Damed en Plan, som gif ud paa, at opnørre omtrent 80 udvalgte Arbeider i den øverste Etage, deels i Værelserne ud til Kanalen, deels i det Bærelse ud mod Slottet, i hvilket Thorvaldsens sidste Arbeide samt hans Meubler findes.

Det var mig velbekjendt, at der i den hele Samling fandtes en stor Deel Copier af ældre og yngre Malere, endog efter Malerier i selve Samlingen; dertil mange middelmaadige ja endog slettet Originaller, som Thorvaldsen udvendigt blot for at hjelpe Bedkommende i pecuniar Henseende var kommen i Besiddelse af. Desvagt antog jeg dog, at mangt af Maleri i Samlingen, sjældt af underordnet Kunstverd i Forhold til det omstalte Udvalg, dog ugerne maatte savnes, deels paa Grund af de Grindringer, det gienoplivede, deels som historiske Mindre.

Jeg var fuldkommen enig med det Princip, som med Hensyn til Thorvaldsens egne Arbeiders Opstilling i Museet fulgt, nemlig ikke at spare for meget paa Plads, thi for disses Skyld blev Museet bygget, og det var Enhvers Pligt, der deltog i Künstlernes Anordning, at sørge for, at Thorvaldsens Arbeider fæste deres fulde Delt. Derimod troede jeg at man hellere maatte være lidt mindre rundhaandet med Pladsen, hvad de øvrige Konstgenstande angif, end udsette sig for at maatte udelukke Arbeider, som man havde Grund til at ønske placerede.

Prof. Høien havde i sin Plan ikke benyttet Stanzerne Bagvæg ved Siden af de smaa Statuer til Anbringelsen af Malerier. Men unset, at det Antal Arbeider, man fandt kunne opfængt, var større end 80 Stk., ansagte jeg det tillige for en Binding for Statuerne, at Baggen formindskedes eller lettedes ved nogle Malerier. I Stanzerne nedenunder deles opfyldte de store Statuer nemlig tilsulbe Pladsen, deels formindskede den store Hænde Indtrykket af Breden; men da de øvre Stanzer ej alene af tekniske, men også af klogt beregnede artistiske Hensyn varre gjorte lavere, maatte Nummet bagved de mindre Statuer nødvendig ses hædte ud. Jeg figer klogt beregnede artistiske Hensyn, thi Architecten har havt for Dic, at disse Stanzer vilde blive benyttede til Malerier, og saaledes ikke turde være højere end at disse kom i passende Udstand fra Dic og Rætning mod Østet, og Numrene tilslig bevarede et hyggeligt Præg.

Af ovenanførte Grunde, og fordi jeg ikke troede, at den offentlige Mening vilde blive tilfredsstillet ved at see et mindre Antal Malerier opfængte, naar der var Plads til flere, uden at man opfyldte Baggene eller tilsidefæatte de Hensyn, der fremfor alt skyldes Thorvaldsens Arbeider, meddelede jeg Executorerne mine Bemerkeligheder om, at der af Samlingen gjordes et saa lidet og strengt Udvalg som det af Prof. Høien foreslaede.

Prof. Høien fandt sig imidlertid ikke foranlediget til at sevige den lagte Plan, og da Executorerne ikke fandt mine Bemerkeligheder ugrundede, opfordredes jeg selv til at foretage Malerierenes Placering. Da jeg selv havde reist Lov til den lagte Plans Hensigtsmæssighed, antog jeg ikke at turde undslæae mig for at overtagte dette vistnok i mange Henseender vanskelige Hver. Jeg troer her er Stedet til at udtales, at ligesom det af Prof. Høien gjorte Udvalg af Malerier var truffet med den Smag og Stjernomhed, som er ham egen, saaledes var ogsaa hans Plan med Hensyn til deres Placering at ansee som et ypperligt og gennemtækt Forarbeide, og med den Humanitet, som kun findes hos Mænd, hvem det alene er om Sagen at gjøre, tildel han mig at benytte dette efter Godbefulde.

Aldeles enig med Prof. Høien om hvad der var det Fortrinsligste, blev det nu min Opgave at støtte dette den bedste Plads, og overlade den øvrige Deel af det disponibele Rum til det mindre Udmarkede. Dernæst har jeg ladt mig det være magtpaalliggende at, saavidt muligt, alle Konstnere, af hvilke der fandtes gode Arbeider, bleve repræsenterede. Jeg har ligeledes søgt at fordele Malerierne saaledes, at intet af Stanzerne blev overfyldt og heller intet for tomt. For at tilveiebringe, ikke streng Symmetri, men blot nogenlunde Ligevegt i Fordeelingen, nødsagedes jeg til at medtage et og andet Arbeide, som ellers uden Skade kunde have været sat til side. Derimod er intet af de Malerier, som ere udmarkede, anbragt højere i Bærelset, end at Enhver, der har et almindeligt godt Syn, kan nyde dem. Hvad de ganske smaa Malerier angaae, der paa enkelte Steder ere

anbragte over de større, da ere de med Fisb anbragte som Hyldefakt. De have ikke det Konstverd, at de større Malerier, som hænge under dem, for deres Skyld skalde opoffre noget af deres voulige Lys, men de ere gode nok til at bidrage deres til det Indtryk af det Helse, som jeg med stadtigt Hensyn til Thorvaldsens Arbeider sogte at vedligeholde. Størstedelen af disse smaa Malerier ere Bagateller af Konstnere, der isvrigt paa de bedste Pladser i Museet alerede ere hæderligen repræsenterede ved større og bedre Arbeider. Jeg har allerede bemærket, at jeg for Statuernes Skyld ansaae det for at være rigtigt at anbringe Malerier paa Bagvæggen. Ogsaa ved Balget af disse har jeg søgt at forøge det harmoniske Indtryk. Det er langt fra at være altsammen Meisterverker, der ere blevne opfængte, men idet jeg troer at have draget tilbørlig Omforg for det Bedste, har jeg søgt at føre mig Alt til Mytte.

At ikke artistiske Hensyn alene har ledet mit Balg og min Anordning, troer jeg især vil sees i det Bærelse hvor Thorvaldsens sidste Arbeider findes. Jeg har der søgt at samle flere Malerier, der knytte sig til Grindringen om Thorvaldsens Person. Der findes saaledes Portraiter af hans Belyndere, maaesse kunde man sige hans Venner, Frederik den 6te og Kong Ludvig af Baiern, af hans Ungdomsven, den soviale Blomstermaler Frisch, og et Hamstykke med hans Datter. En Prospect af Nysses foret Bestueret til det Sted, hvor han, omgivet af en sjan Natur og et gæstevenligt Hjem henlevede lykkelige og for Kunsten frugtbringende Dage. Ligeledes findes her et Portrait af Fru Heiberg, som verdig Repræsentant for den Kunstanstalt, hvor det danske Folk saa ofte glædede sig ved at see den kraftige Olding seje sin Underholning og Hvile, og fra hvilken han opsendte det sidste Suf. Ogsaa den gamle ærlige Model Bentzen, som Thorvaldsen ved sin Hjemkomst omfavnede, sit en besteden Plads i dette Bærelse, i den Tanke, at hvad der kommer fra Hjertet gaaer til Hjertet.

Antallet af italienske Malerier fra de ældste Epofer var kun lidet, og disse ere samtlige anbragte tilsligemed nogle interessante Copier efter Raphael i det øvrige, hvori Monterne gemmes. Af de øvrige italienske Malerier fra sildigere Tid ere kun nogle saa opfængte, nemlig saavidt Pladsen tillod det, og saavidt jeg kan ståonne, der Bedste. I det Helse ere omtrent 200 Malerier opfængte. Af den øvrige Deel er der ikke noget lille Maleri tilbage som jeg kunde have ønsket at slappe Plads, og af de større Malerier er der kun meget faa, som jeg kan sige dette om. Jeg troer saaledes at kunne berolige Publicum i Henseende til det Tab man kunde antage at have lidt ved ikke jævnlig at kunne faae Resten af Samlingen at see. Det er vistnok snarere i Kunstens Interesse, hvad storstedelen af de sidstevnte Arbeider angaaer, at de magasineres.

Dette er hvad jeg har at meddele med Hensyn til Malerierne i Museet. Jeg kan dog ikke nedlegge Pennen uden endnu flygtigen at berøre nogle af de øvrige Punkter i Hr. T's Artikel.

(Sluttet.)

2. dec. 1848.

et esterlignelsesverdig Mestersytle. Men længere hen benævnes Slotskirken Kuppel som „en hæslig Bagervonstuppel, som her allevegne træder forstyrrende imøde.“ Hvis nu den Forudsætning, at en del af Dmgivelsen var hæslig var begrundet, da vilde det være en Besynderlighed at forlange, at Bygmesteren skalte rerite sig efter den. Endssåndt jeg nu saalidt vil understribe ovenstaende Dom over den nævnte Kuppel, at jeg ivertimod regner denne blandt en af de smukkeste Kuppelformer jeg har set, saa er jeg dog ad en anden Vej kommen til det Resultat, at Kunstneren har valgt det rigtige Parti. Bygningen havde nemlig vel tidligere en simpel og smuk facade mod Stranden, der harmonerede med dens nærmeste Dmgivelse: Hestestalden. Denne Harmoni var aldeles i sin Orden, thi Bygningen benytedes dengang til Bognsnur, Kæserne osv. At nu Kunstneren, der skalde omdanne Bygningen til et Gjemmested for de ypperste Kunstværker, sagte at lade sin facade udtales dette ved storartede Forhold, vil vist ingen med Grund kunne bebrede ham som Egenskærlighed. Hr. T. indrommer ogsaa at det er lykkes Bygmesteren at gjøre sit Værk gældende ved Siden af Slotets Masse, men tilfører han: „Hvilst alene funde opnæaes ved Hjælp af Farver, da Slotet selv er farveløst.“ Med Hensyn til den næste Utrinng, nemlig at Farven er Skyld i denne Virkning, da maa jeg paa det Bestemtste modsig Hr. T. Det er ivertimod en Kjendsgerning, at sterke Farver lade Gjenstanden synes mindre. Skulde Hemmeligheden ikke snarere ligge netop i de storartede Forhold. Det troer jeg i det mindste, og jeg kan forsikre Hr. T., at det ikke er aldeles let at frembringe disse. Facaden ud til Canalen er Hr. T. ikke fornøjet med, og troer, at Bygmesteren har været i Forlegenhed med det Parti af Muren, som er nærmest Hovedindgangen og som er underordnet det Øvrige. Jeg skal derfor bemærke, at denne Muur danner Endegavlen til den store Sal og har ingen vinduer; men ikke Bygmesteren ved at underordne denne i det Ydre, netop har villet betegne dens Forhold til det Indre. Dette er en naturlig Tanke, som i idemindste ikke synes at være uconsequent, men snarere overensstemmende med strengere Kunstdringer, thi den sande Kunst behøver ikke at sjule Noget.

Om Thorvaldsens Museum.
Af Theatermaler Troels Lund.
(Slutet, see Gaars-Nr.)

Hr. T. slager over at Museet efter hans Formening har en uheldig Beliggenhed. Hvad nu denne ingaaer, da indrommer jeg, at der er andre Bygninger i Byen der ligge bedre, men benegger, at Museets Beliggenhed er slet. At den større Fjerdels Byen ikke fører mod Fagaden, er vel tilfældet, men denne Omstændighed uuntetgør ikke Fordelen af Beliggenheden paa en stor Plads, fra hvilken man saavel som fra den anden Side af Canalen ypperlig tyder Oversigten af hele Bygningen.

Hr. T. ytrer videre om Frederik den 6tes Gave: „men Hertugens Stemme lod, at naar man et var fornuft med denne Gave, til man flet Intet, hverken Huns eller Byggeplads; og man taug.“ Og der næst tilfører Hr. T. følgende Historie om den stjælede Bygning: „Den gamle Bygning blev Alaret stier nedrevet til Grunden, og en ny opført.“ Hr. T. er herom aldeles fejl underrettet. Af de 2de Fløje, af hvilke Bygningen bestod, blev Intet nedrevet til Grunden. Fløjen ud mod Canalen blev endog saaende lige til Gestinsen. Kun Korhallen og de indvendige Mure blev opført fra Grunden, og Frederik den 6tes Gave er vistnok lavt vurderet 50,000 Rbd. verd. Enhver der er beffendant med Forholdet mellem Frederik den 6te og Thorvaldsen, vil vist indromme, at Kongen havde den bedste Villie til at fremme denne Sag. Men jeg twiver meget om, at det efter de dengang herskende Meningen om Landets Finantsforhold ville have blevet billigt, om Frederik den 6te istedsfor denne Bygning havde anfist en lignende Sum som denne ovennævnte Værdi af Statsfassen. Man vil erindre, at endnu efter Frederik den 6tes Død udtales hans Esterfolger paa Kronen de Ord: „nu ville vi alle spare“. Ord som vistnok var i Overensstemmelse med den offentlige Mening. At Thorvaldsen selv var tilfreds med den Maade, hvorpaa Konge og Folk bidrog til at ræsse det Monument, der skalde glemme hans Kunstsstatue, har han senere saavel i Ord som i Gjerning vist.

Hr. T. mener, at det havde været det naturligste, at Bygmesteren havde behandlet Museets Ydre som en Deel af Slottet, saa at Stilen og Forholdene bleve de samme som Slottets. Denne Ansfæuse funde fra Hr. T.'s Standpunkt have noget for sig, hvis han ansaae Slottet med Tilbehør for at være

Diet af den colossale Herculesstatue som allerede neden paa Trappen synes at robe hvad man kan vente sig ved at stige derop. — Hr. T. mener at man i Anordningen af Museet burde have foretrukket de store Sale eller Haller, som andre Museer frembyde og som efter hans Mening give et hærligt og højtidsfuldt Stue fremfor den nuværende Inddeling i mindre Celler (som han kalder dem), dersom man vil antage at Figurerne ere der for Salens Skyld da har Hr. T. uregelmæssig ret, men dersom Salen er der for Figurerne Skyld da har han sikkert uret. Det er nemlig umuligt i en storre Sal, der har flere lysacabninger at concentrere Belysningen saa at enhver Figur bliver stark belyst, og denne Mangel er naturligvis især følelig ved de mindre Statuer. At en slig Afsondring af Statuerne i Negelen ikke finder Sted i større Museer har tildeles sin Grund i der Uoverkommelige i at staffe saa stor Plads, men at det alt tidligt har været erkendt at man paa den Maade erholdt det fordeleagtigste Lys seies i Vaticane, hvor enkelte af Samlingen's Værker have deres eget Bærer.

Jeg indseer ikke hvad det relevanter, at de enkelte Rum, uden den pragtsfulde Decoration, som Hr. T. kalder den, vilde have liget Fengselsceller, da Savnet af Decoration, der efter hans Formening skalde Charakterisere dem som Fengsler, netop ikke finder Sted. Jeg forstaaer idemindste ikke hvorfor Sammenligningen passer, thi en nødvendig Bedingelse for et Fengsel er dog vel, at det findes afslukt med gode Døre, og disse findes ikke i hele Stækket, saa at man ivertimod har Gjennemsynet af den hele Fløj paa en Gang. Hr. T. mener, at Bærerne med den prægtige Decoration ligne Stadsecabinetter. Hvis under dette Navn skal forståes et Opbevaringssted for Ting, som man sæter sin Heder og Glæde i at eie, da mener jeg ikke at man har taget fejl i at decorere Lofterne, men staaer det ivertimod meget passende, at man også paa den Maade har vist sin Afgørelse for Thorvaldsens usættelige Gave. Hvis Loftsdecorationen ivrigt maatte bestås at vide om Smag og Opfindsomhed, da skal jeg blot gjøre opmærksom paa, at Wren for disse i Hovedsagen tilkommer Bygmesteren, som med for Størstedelen svage Kræfter har overført deres Udførelse. Disse Loftsdecorationer, der i det Hele ere lette og uden Pretension, have ivrigt ikke kostet 20,000, som Hr. T. angiver, men kun 14000 Rbd.

I Opstillingen af Sculpturarbeiderne savner Hr. T. Plan og Orden og han finder alle Slags Forestillinger blandede mellem hinanden. Hr. T. tager dog meget Fejl naar han derfor troer at Opstillingen er planlos. Fremfor Alt har Prof. Bissen fulgt den Plan at opstille alt i det fordeleagtigste Lys. Til fordeleagtigt Lys for Basrelieffer regnes som befjendt og saa reent Reflekslys. Foruden dette Hensyn er der taget mangfoldige anstrengelser, som den tekniske Beskrivelse vil opdage uden at jeg behøver at opregne dem. Man tænke sig blot klart hvor mange Combinationer der kan finde Sted f. Ex. med de 130 Büster her ere opstillede, og man vil finde at denne Opstilling har været et meget vanskeligt Arbeide. Jeg slutter dette Punktum med at anstrengelser fra Rom. En lille pen Fyr, der var nyligen kommen til Rom, epholdt sig i Thorvaldsens Paaher over den megenorden som der efter hans Formening sandtes i Rom. „Ja“, svarede den geniale Kunstner Fyr, „det er ju denne orden der er Orden i Kunsten“.

Med Hensyn til Lyset i Museet da synes det at Hr. T. er aldeles i Bilberede. Af hans Utrinng om dette maa man antage, at han ved godt Lys forstaaer kun meget Lys eller stærkt Lys, og hvis det gælder om Belysningen af en Dansesal, da har han maastse Net, forsaavidt Skil og Brug er. Derimod kan jeg forsikre ham, at naar Talen er om det man i Kunsten kalder godt Lys, da har han tilvoile Uret, naar han fører Anse over Thorvaldsens Museum. For at see et Kunstværk paa den fordeleagtigste Maade, maa man nemlig kun have Lyset i en vis Retning og fra en vis Højde, samt fra een Abning. Kun ved paa denne Maade at ordne Lysets Indsalben udtales formerne sig ved bestemte Skygger, og forhindres Glandsen af Maleriernes Fernis. Endelig giver det saaledes anbragte Lys den Fordeel, at Besucher kan staae i Skygge, eller i det mindste i ringe Grad bliver generet i Diet af det indsalbende Lys. Netop Belysningens Maaden har i sin Tid med Hensyn til Thorvaldsens Museum været underkastet den omhyggeligt Drejelse, og iblandt dem der virksom deltog i denne, var den for tidligt afdøde Prof. Freund. Hensigten har været at staffe det rolige Lys tilveje, som man ellers kun pleier at

finde i Kunstnernes Atelier, og jeg tor paastaae, at Bygmesteren i denne Henseende har opfyldt sin Opgabe, saa at man neppe i noget andet Museum har løst den bedre. At Hr. T. finder det mørkt i Museet i mørkt Veir, finder jeg naturligt, men det er vor Herres Skyld, thi Kunstneren er ikke Herre over Regn og Solstien, men kan kun bestemme Retningen Lyset skal komme i. Jeg har allerede berort, at Inddelingen i mindre Rum med enkelte Binduer var fordeleagtigst for Belysningen, men inden jeg forlader de forfulgte mindre Stanzer skal jeg tilsvise et lille Spørgsmål, som jeg gjerne ontførte at faae tilfredsstillende besvaret. Hafald man nemlig havde opført Museet med en eller flere store Sale, hvor og hvorledes vilde man saa anbringe samtlige Malerier og Basrelieffer i blot taaleligt Lys?

Hvad de tiloversklevne Malerier angører, da troer jeg allerede om disse at have ytret mig tilstrækkelig nok, for at Publicum vil kunne fåsmaa hvad der er tabt — eller vundet ved disses Afs.avn. At der endnu paa Slottet findes 10 til 12 Bærelser fulde af Afstøbninger, Modeller m. m. er noget som man har bundit Hr. T. paa Werbet. Det som endnu skal anbringes findes i et Par Bærelser, og bestaaer for største Delen af Gibsaffebninger efter antike Fragmenter, disse ville samtlige meget godt kunne anbringes i Kjelderne ud til Canalen, der har et meget højt og godt Lys og ikke er mørk som Hr. T. befrygter. Den eneste Ulempe vil være at Corridoren, som fører til disse er temmelig mørk. Men da de nævnte Afstøbninger især ville blive Gjenstande for Kunstneres Betragtning, har denne Ulempe ikke meget at sige. Da hvorken Bygmesteren eller nogen Anden, for Thorvaldsens Død vidste hvad eller hvornår der vilde komme ind i Museet, kan ingen Bebreidelse over Mangel paa Plads træffe denne. Nagtet Kjeldeeren ikke er særlig hot er den dog ingenlunde som Hr. T. siger næsten ubrugelig, men derimod meget brugeligt.

Det er rigtignok en stor Sum naar der til Opstillingen er medgaaet circa 21000 Rbd., men heri er også beregnet Transport, Restaurering af alle Kunstværker, Biedestaler, Skabe til de mindre Gjenstande (Sidste Post circa 1500 Rbd.), og at afvente den Tid da Opstillingen kunde ske for Rentenerne af Capitalen vilde vistnok ikke kunne forsvares. Jeg autager derimod at den Deel af Capitalen der er udgivet vil bringe Folket gode Renter.

Jeg skal endnu tilførte, at Udgivien ved selve Museumsbygningen ikke til Dato er, som Hr. T. opgiver, hentimod 300,000, men derimod, med Bygmesterens Honorar iberegnet, circa 253,000 Rbd., og hvilken Sum indkom ved frivillige Bidrag 80,364 Rbd.

Jeg slutter med at gisse Hr. T.'s sidste Ord til mine: „Som en Heelhed betragtet vil dette Museum, med dets originale Bygning, med Kunstnerens Grav i sin Midte, med denne Mangfoldighed af udøvelig Værker, med disse Kunstsakte, Alt en Gave af Kunstneren til hans Hodeby, være noget saa Etendommeligt, noget saa Skjont og Hærligt, at dets Mage tilvise ikke findes i Europa.“

Enhver, som sander disse Ord, vil uden tvivl vide ogsaa at vurdere, hvad der af det megete Indtryk skyldes Bygmesteren, og hvilke han tilgode, om han, gennemtrængt af sin Dyrkens Størhed, mindre har tænkt paa Plads til Stolke, Paraplyer og deslige.